

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kunnostukset vesienhoidon toimenpideohjelmassa ja kunnostusten rahoitusmahdollisuudet

Kimmo Olkio, Mari Nykänen ja Lauri Kaisto

Webinaari 27.4.2021 – Keski-Suomen vesistökuunnostusverkosto

Kunnostukset tehokas keino pintavesien tilan parantamiseksi

- Vesienhoidon tavoitteena EU:ssa on saavuttaa pinta- ja pohjavesien vähintään hyvä tila. Samalla vesien tila ei saa heiketä.
 - Vesienhoitoa suunnitellaan vesienhoitoalueittain, joille laaditaan 6 v välein vesienhoitosuunnitelma. Ensimmäinen suunnitelma 2010–2015, nykyinen 2016–2021, ja nyt laadittu ehdotus vuosille 2022–2027.
 - ELY-keskuksittain on laadittu tarkemmat toimenpideohjelmat, jotka ovat laajempien vesistöalueiden suunnitelmien tausta-asiakirjoja.
 - Tavoitteen saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi vesienhoitotyössä
 - selvitetään vesien tila ja siihen vaikuttavat tekijät
 - suunnitellaan vesien tilaa parantavia toimenpiteitä
 - seurataan toimenpiteiden vaikutuksia.
- **Kunnostusverkoston perustaminen tukee vesienhoidon tavoitteita.**

Järvien ja jokien ekologisesta luokituksesta

- Keski-Suomessa ekologinen luokittelu tehty 325 järvelle ja 150 joelle (yht. 475*, mukana Kuhmoinen):
 - Eli arvioitu, miten lähellä luonnontilaista tilaa järvet ja joet ovat.
- Pintavesien hydrologis-morfologinen (HyMo) tila on osatekijä ekologisessa luokittelussa.
- HyMo-tarkastelussa (mm.):
 - jokiuoman rakenne
 - järvien rantojen muuttuneisuus ja siltojen/penkereitten vaikutukset
 - hydrologiset haitat (säännöstely, virtaama), esteettömyys (patojen vaellusesteellisyys)
 - allastuminen (rakennettu putouskorkeus).

* Vuoden 2021 alusta Kuhmoisten mukana Pirkanmaalle siirtyi 20 pintavesimuodostumaa

Vesienhoitotyössä tunnistetaan kunnostusta tarvitsevat kohteet

- Maakuntamme jokimuodostumista hyvää huonommassa HyMo-tilassa on 103 kpl (70 %) ja järvistä 17 kpl (6 %).
- Järvi tai joki voi olla hyvässä ekologisessa tilassa, vaikka HyMo-tila olisi tyydyttävä. Syynä on muodostuman hyvä/erinomainen biologinen ja fysikaalis-kemiallinen tila.
- Kun tunnistetut vesistön tilaa heikentävät HyMo-tekijät korjataan, joen tai järven tilaluokitusta voidaan mahdollisesti nostaa. Hyötyvaikutus voi myös olla hyvin laaja-alainen (esim. vaellusesteen poistaminen).

Hydrologis-morfologista tilaa heikentäviä tekijöitä (paineita)

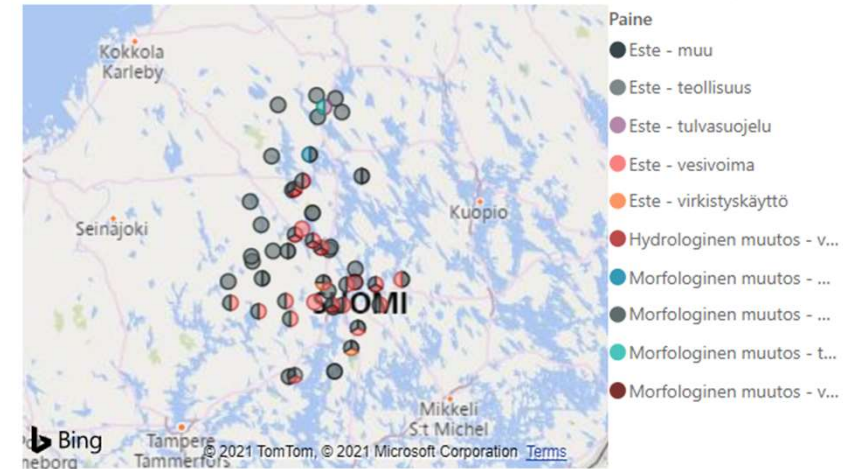
PowerBi-raportista:

ELY: KES
 Suunnittelualue: Kaikki
 Painetekijä: HyMo-muutos
 Painetyyppi: Kaikki
 Merkittävyys: Kaikki
 PaineVaikutus: Kaikki
 Kategoria: Kaikki

Vesimuodostumien määrä, tekijä Painetyyppi ja Merkittävyys

Tunnus, Vesimuodostuma ja Merkittävyys, tekijä Paine, KoordErLat ja KoordErLong

Ehdotettuja kunnostustoimenpiteitä 40 pintavesimuodostumalle

- Toimenpideohjelmassa on esitetty mm. seuraavanlaisia pintavesien kunnostukseen liittyviä toimenpiteitä*:
 - Virtavesien elinympäristökunnostus (esitetty 35 kpl)
 - Kalankulkua helpottava toimenpide (esitetty 30 kpl)
 - Järvikunnostuksia (esitetty 12 kpl)
- Toimenpideohjelmassa mainitut kunnostuskohteet ovat ehdollisia ja ne priorisoidaan avustuksia myönnettäessä. Hankkeiden tukiosuus voi olla suurempi kuin muissa kohteissa.
- Uusia toimijoita tarvitaan kunnostushankkeiden edistämiseksi ja toteuttamiseksi.

*Kuhmoinen ei mukana yllämainituissa toimenpiteissä

Ehdotetut kunnostustoimenpiteet (1/2)

Arvio vesistöjen kunnostuksen, säännöstelyn ja rakentamisen keskeisten toimenpiteiden lukumääristä kaudella 2022–2027. Ohjelma on ehdollinen ja käytössä olevista resursseista riippuvainen. Kuhmoinen ei ole taulukossa mukana.

Toimenpide	Yksikkö	Kpl
Joen elinympäristökunnostus (valuma-alue > 100 km ²)	Vesimuodostumien määrä	27
Puron elinympäristökunnostus (valuma-alue < 100 km ²)	Vesimuodostumien määrä	7
Kalankulkua helpottava toimenpide (putouskorkeus alle 1 m)	Rakenteiden lukumäärä	10
Kalankulkua helpottava toimenpide (putouskorkeus 1–5 m)	Rakenteiden lukumäärä	17
Kalankulkua helpottava toimenpide (putouskorkeus yli 5 m)	Rakenteiden lukumäärä	3
Säännöstelykäytännön kehittäminen	Vesimuodostumien määrä	1

Kannonkoski, Kannonkoski (kuvat: Kimmo Olkio)

Ehdotetut kunnostustoimenpiteet (2/2)

Arvio vesistöjen kunnostuksen, säännöstelyn ja rakentamisen keskeisten toimenpiteiden lukumääristä kaudella 2022–2027. Ohjelma on ehdollinen ja käytössä olevista resursseista riippuvainen. Kuhmoinen ei ole taulukossa mukana.

Toimenpide	Yksikkö	Kpl
Pienten virtavesien elinympäristökunnostus (valuma-alue alle 200 km ²), alue toimenpide	Vesimuodostumien määrä	1
Suuren rehevöityneen järven kunnostus (pinta-ala > 5 km ²)	Vesimuodostumien määrä	1
Pienen rehevöityneen järven kunnostus (pinta-ala < 5 km ²)	Vesimuodostumien määrä	9
Erityisalueiksi nimettyjen Natura-alueiden kunnostus	Vesimuodostumien määrä	1
Vesirakentamisen haittojen vähentäminen järvi- ja rannikkovesimuodostumissa	Vesimuodostumien määrä	1
Yhteensä		78

Pussijoki, Multia (kuva: Kimmo Olkio)

Vesienhoidon kuuleminen

Suunnitelmiin ehtii vielä vaikuttaa!

- Ehdotukset kolmannen vesienhoitokauden 2022–2027 suunnitelmiksi ovat kuultavana 14.5.2021 saakka
 - ehdotus Kymijoen–Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi
 - ehdotus Kokemäenjoen–Saaristomeren–Selkämeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmaksi
 - ehdotus Keski-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelmaksi
- Kuulemisen asiakirjat, ohjeita ja tausta-aineistoja kuten Vaikuta vesiin –kartta:
www.ymparisto.fi/vaikutavesiin > vesienhoito
- Keski-Suomessa nyt voimassa olevat vesienhoidon asiakirjat vuosille 2016-2021:
www.ymparisto.fi/vesienhoito > Vesienhoito ELY-keskuksissa > Keski-Suomi

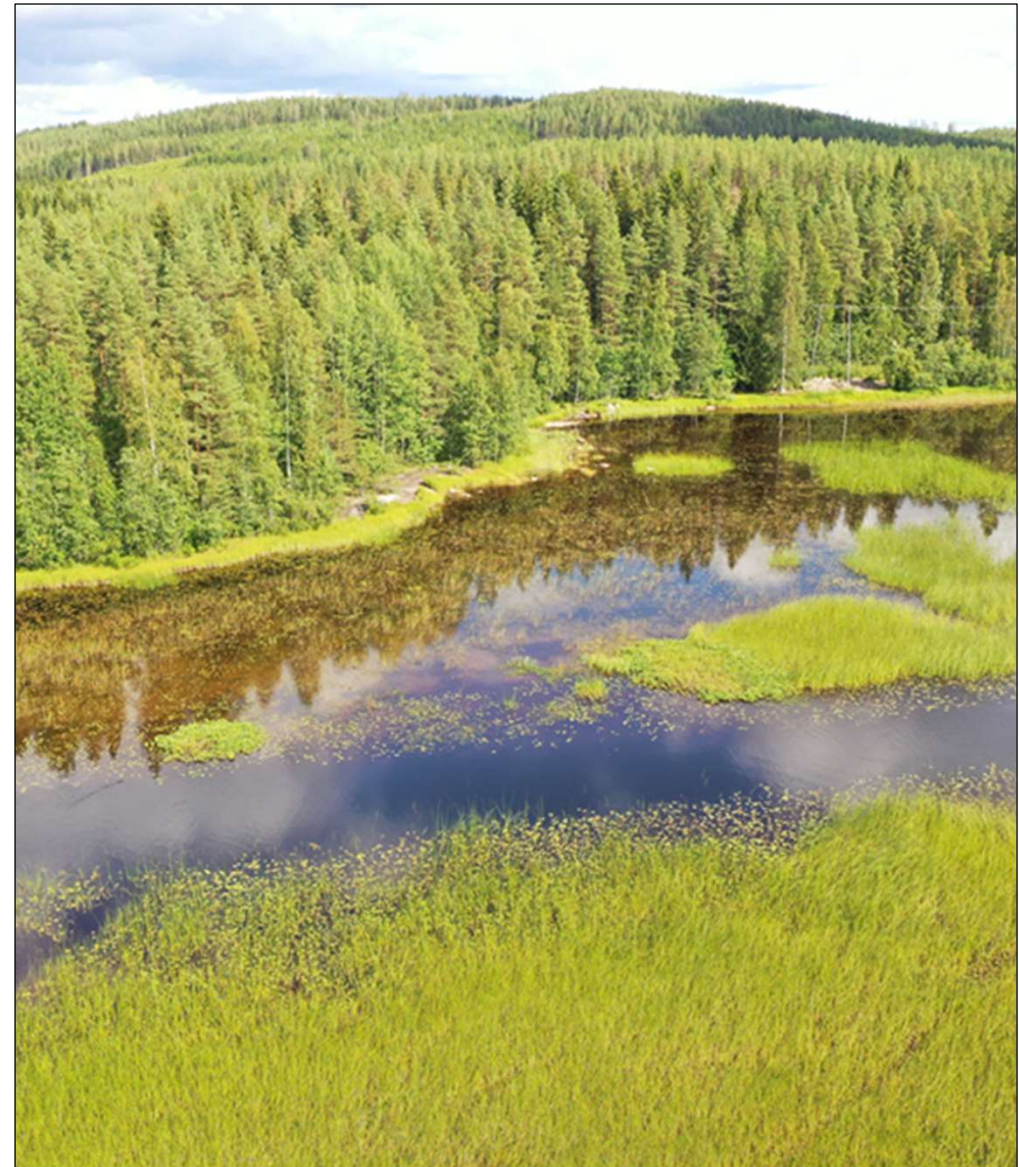

Kuva: Mari Nykänen

Kunnostusten rahoitusmahdollisuudet

Avustusta vesistö- kunnostushankkeisiin

- Yleishyödylliset hankkeet
- Toimenpiteisiin vesistöissä ja valuma-alueilla
- Avustusta hankkeen kaikkiin vaiheisiin suunnittelusta toteutukseen
- Avustusta myönnetään yleensä enintään 50 %
- Avustusprosentti voi olla suurempi, mikäli erityistä merkitystä vesienhoitosuunnitelman, tulvasuojelun, vaelluskalakantojen tai vesiluonnon monimuotoisuuden kannalta.
- Hakijan tulee yleensä olla esimerkiksi rekisteröitynyt yhdistys, vesialeen osakaskunta, kalatalousalue, vesilain mukainen yhteisö tai kunta

Kuva: Lauri Kaisto

Minkälaisiin hankkeisiin avustusta on viime vuosina myönnetty?

- **Suunnitteluhankkeet**
- Esiselvitykset
- Valuma-alueiden vesiensuojelusuunnitelmat
- Kosteikkosuunnitelmat
- Vesistöjen kunnostussuunnitelmat
- **Toteutushankkeet**
- Vesikasvillisuuden niitot
- Ruoppaukset
- Hoitokalastukset
- Kosteikkojen rakentaminen
- Pohjapatojen rakentaminen

Kuva: Lauri Kaisto

Kalatalousviranomaisen myöntämät avustukset

- Kalatalousviranomaisen käytettävissä valtakunnallisesti vuosittain noin 750 000 euroa kunnostushankkeisiin
 - Kohdevalinta ensisijaisesti kalataloudellisin perustein (vaelluskalat)
 - virtavesikunnostushankkeiden suunnittelu ja toteutus, kalatiet
- Lisäksi vuoden 2021 loppuun saakka (tai kunnes määräraha on käytetty) on avoinna erillinen NOUSU-haku vaelluskalakantojen elvyttämishankkeisiin (hankkeet voivat jatkua vuoden 2022 puolelle). NOUSUn hakukuulutus: <https://mmm.fi/vaelluskalat/avustukset>
- Avustuksista Keski-Suomen alueella vastaa Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomainen

Lisätietoja rahoituksesta

**Tietoa erilaisista
rahoitusmahdollisuuksista Rahat
pintaan –sivuilla:**

<http://rahatpintaan.fi>

**ELY-keskusten myöntämistä
avustuksista tietoa:
<https://www.ely-keskus.fi/rahoitus-ja-avustukset>**